

ЗАБОНИ ДАВЛАТӢ ҲАМЧУН РУКНИ АСОСИИ ДАВЛАТДОРИСТ

Ношир: Ҳайати тадорукот Санаи интишор: 2 Октябр, 2025 - 17:12

[1]

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон забони тоҷикӣ яке аз рукнҳои асосии давлатдорӣ муайян гардида, мавқеи он тибқи қонунгузорӣ ҳамчун забони давлатӣ муқаррар карда шудааст. Забони тоҷикӣ сарчашмаи ифтихори миллат ва пояи устувори давлатдорист. Ҳар як соҳибзабон вазифадор аст, ки баҳри поку беолоиш нигоҳ доштан, ба наслҳои оянда расонидани забони давлатӣ саҳмгузор бошад.

Аз ин рӯ, мардуми бонангу номуси тоҷик ба хотири ҳифз ва гиромидошти забони давлатӣ ва дигар арзишҳои миллӣ дар раёйпурсии умумихалқӣ 6 ноябри соли 1994 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон қабул ва эълон намудаанд, ки мавқеи забони давлатӣ дар моддаи 2 Конститутсия ҷойгир карда шуда, чунин меъёр пешбинӣ шудааст:

«Забони давлатии Тоҷикистон забони тоҷикӣ аст. Забони русӣ ҳамчун забони муоширати байни миллатҳо амал мекунад.

Ҳамаи миллатҳо ва халқиятҳои, ки дар ҳудуди ҷумҳурӣ зиндагӣ мекунанд, ҳақ доранд аз забони модарашон озодона истифода кунанд».

Забони тоҷикӣ дар асоси Конститутсия ба сифати забони расмии давлатӣ қабул гардида, аз ҷониби давлат ҳифз карда мешавад.

Пешвои миллат дар Паёми табрикотии хеш ба муносибати шонздаҳумин солгарди Рӯзи забон 22 июли соли 2005 волоияти мақоми забон ва поку бегазанд нигоҳ доштани онро аз далелҳои ифтихори миллӣ ва Ватану ватандорӣ дониста, забони тоҷикиро аз олитарин муқаддасоти миллӣ эълон доштаанд, ки ин волотарин арҷгузорӣ ба забони миллӣ ва миллати хеш аст.

Қайд намудаанд, ки насли имрӯз ва фардои мо бояд дар зеъни худ забони модариро ҳамчун муқаддасоти мероси миллӣ ва волотарин арзиши фарҳангӣ парвариш дода, аз таърихи забони модарии хеш ва осори он огоҳӣ дошта бошанд. Ҳар як фарзанди миллат бояд номбардори сазовори гузаштагон ва парчамбардори забону фарҳанги миллати хеш бошад. Он гоҳ мо метавонем дар тарбияи наслҳо дар руҳияи муҳаббат ба Модар, Ватан ва Забони миллӣ, ки аз муқаддасоти олий эътироф гардидаанд, муваффақ шавем.

Бо мақсади ҳифз ва гиромидошти забони давлатӣ Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аз 5 октябри соли 2009, №553 қабул гардидааст. Баъди қабул гардидани Қонуни мазкур дар партави сиёсати давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон забони тоҷикӣ ба ҳайси забони давлатӣ дар мақоми забони сиёсат, илму маориф, фарҳанг, қонунгузорӣ ва равобити дипломатӣ қарор гирифта, ҳамчун рамзи ҳамбастагӣ ва нишони ҳамдилии тамоми миллати тоҷик шинохта шудааст.

Баҳри таъмини назорати риояи талаботи Қонуни мазкур дар ҷумҳурӣ Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 октябри соли 2009 таъсис додан, ки Кумита вазифаи пешбурди сиёсати давлат, ба танзим даровардани меъёрҳои ҳуқуқи марбут ба забони давлатӣ амалӣ менамояд.

Пешвои миллат дар яке аз баромадҳои хеш ба муносибати Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъкид намудаанд, ки забон хишти аввалини кохи миллат аст. Таърих гувоҳ аст, ки агар забони миллат аз байн равад, миллат ҳам дер ё зуд тафаккури миллии худро аз даст дода, оқибат завол меёбад.

Мутаассифона, баъзе шахрвандон талаботи қонунгузори соҳаи забони давлатиро сарфи назар намуда, бетарафӣ зоҳир менамоянд, ба забони модарии худ арҷ намегузоранд, истилоҳоти соҳавиро ғалат истифода мекунанд, меъёри забони адабию дар оила, ҷойҳои ҷамъиятӣ риоя намекунанд, обрӯӣ, шаъну шарафи якдигарро паст мезананд, дидаву дониста номгузори ташкилоту муассисаҳо, марказҳои савдо, эълону реклама, тамғаҳои молӣ, хизматрасонию ба забонҳои хориҷӣ мавриди истифода қарор дода, дар баъзе ҳолатҳо бошад забони давлатиро дар ҷойи дуюм қарор медиҳанд, инчунин, масъалаҳои иқтисодӣ ва соҳибкориро аз забони давлатӣ, яъне аз муқаддасоти олий боло медонанд, ки чунин муносибати онҳо ба забони давлатӣ хатар оварда, минбаъд дар идоракунии давлатӣ оид ба таҳияи қонунгузори миллӣ ва давлати миллӣ мушкилоти зиёд бавучуд меояд.

Аз ин рӯ, барои таъмини назорати талаботи Қонуни мазкур ҳимояи забони давлатӣ яке аз

ЗАБОНИ ДАВЛАТӢ ҲАМЧУН РУКНИ АСОСИИ ДАВЛАТДОРИСТ

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» (<https://www.istilohot.tj>)

Ҳадафҳои стратегии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад, бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Барномаи рушди забони давлатӣ барои солҳои 2020-2030» аз 28 ноябри соли 2022, №647 қабул гардидааст, ки Кумитаи назорати рушди сиёсати забони давлатиро дар ҳамкорӣ бо вазорату идораҳо, ташкилоту муассисаҳо, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ амалӣ менамояд.

Дар асоси Нақшаи амалисозии Барномаи мазкур ҳифзи муқаддасоти олий дар идоракунии давлатӣ таъмин карда мешавад. Қайд менамоем, ки вақте, ки мо калимаи Ватанро ба забон меорем, модари азизамон пеши назар меояд, чунки Модар моро ба дунёи ҳастӣ оварда, забони модарӣ, худшиносию худогоҳӣ, ҳувияти миллӣ, зирракию сиёсӣ ва ҳифзи сохти маъмурию ҳудудии Ватанро ба мо омӯзонда, тарбия намудааст.

Модар барои ҳар инсон азизтарин кас аст ва бесабаб нест, ки муқаддастарин мафҳум, яъне Ватанро бо мафҳуми Модар ҳаммаъно донистаанд. Ин ду мафҳум барои ҳар як инсон соҳибватан арзишу манзалати хоса дорад. Таълиму тарбияи Модари тоҷик аст, ки ба дунё фарзандони фарзонаи бонангу номус, чеҳраҳои мондагор, қаҳрамонон, ҳуқуқшиносони асил, олимон, шоирон ва мардони далеру шӯҷо овардааст, ки ҷавонон метавонанд пайравони онҳо шаванд.

Таърих гувоҳ аст, ки Забони модарӣ аз гузаштаҳои Модари тоҷик ба мо меърос монда, Модари тоҷик ҷиҳати таълиму тарбияи фарзандон дар идоракунии давлатӣ нақши муҳим дорад. Мафҳуми забон воситаи муҳимтарини муомилоти инсоният буда, бо шарофати забон мардум бо ҳамдигар иртибот барқарор мекунанд, афқору эҳсосу хостаҳои худро ба дигарон мерасонанд. Забони модарӣ як рукни асосии давлатдорӣ буда, риояи меъёри забони адабӣ дар ҷомеа муҳим арзёбӣ мешавад, аз ин рӯ, Пешвои миллат Забони давлатиро дар радифи Модар ва Ватан ҳамчун муқаддасоти олий эълон намудаанд, ки дар сарнавишти инсон нақши ҳалкунанда дорад. Ҳамзамон, заминаи ҳуқуқии истилоҳҳои Ватан, Модар ва Забон дар моддаи 2 ва 34 Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тарбияи ватандӯстии шаҳрвандон» муқаррар карда шуда, аз ҷониби давлат ҳифз ва пуштибонӣ карда мешавад.

Бинобар ин, шаҳрвандоне, ки Ватани худро, Забони давлатии худро ва Модари худро дӯст медорад, ҷиҳати поку беолоиш нигоҳ доштани забони давлатӣ ва ба наслҳои оянда расонидани он саҳми арзандаи худро гузоранд.

Ҳамватанони арҷман, мо дар арафаи Рӯзи забони давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон 5-октябр қарор дорем, аз фурсати муносиб истифода бурда ба Шумо тансиҳатӣ, хонаободӣ ва хушиҳои зиндагиро таманно дорем.

Мансурӣ Шодмон Ҷамолиддинзода
номзади илмҳои ҳуқуқ, дотсент, муовини сардори раёсати ҳуқуқи Дастгоҳи Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, омӯзгори кафедраи ҳуқуқи соҳибкорӣ ва тижоратии факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

Баҳодиҳии муҳтаво:

Ҳоло баҳо надорад

Категория:

- [Ахбори рӯз](#) [2]
- [Мақолаҳо](#) [3]

Манбаъ::<https://www.istilohot.tj/tg/content/zaboni-davlati-khamchun-rukni-asosii-davlatdoris?mini=2026-07&page=5>

Пайвандҳо

[1] https://www.istilohot.tj/sites/default/files/field/image/556841229_122175584414462396_6818644

ЗАБОНИ ДАВЛАТӢ ҲАМЧУН РУКНИ АСОСИИ ДАВЛАТДОРИСТ

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон» (<https://www.istilohot.tj>)

[734564401613_n.jpg \[2\] https://www.istilohot.tj/tg/category/%D0%B0%D1%85%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D1%80%D3%AF%D0%B7 \[3\] https://www.istilohot.tj/tg/category/%D0%BC%D0%B0%D2%9B%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D2%B3%D0%BE](#)